

kokspris af kr. 1,20 pr. hektoliter, og da koksen nu koster meget mere, vil altsaa torven blive et billigere brændsel. Bliver man først vant med torven, vil man nok finde, at den er baade behageligere, bekvemmere og renligere end koksen. Maskinbearbejdet er den haard og fast i form som almindelige ophugne vedstykker, altsaa færdig til at lægges i ovnen.

For at de, som interesserer sig for sagen, allerede nu kan faa prøvet ordentlig bearbejdet maskintorv og derved faa et begreb om, hvordan torven fra Kvistmyren vil kunne blive, anbefales det at snarest anskaffe en prøveladning fra *Harøens Torvfabrik* pr. Aalesund. Torven sælges fra Harøen for 9 kr. pr. ton, hvortil altsaa kommer fragt m. m. til Trondhjem, saaat den jo vil falde dyrere, end hvis man bygger en brændtorvfabrik paa Frøien.

Kommer en saadan torvfabrik istand og den bliver rigtig anlagt med en faglig uddannet torvmester som arbejdsleder, vil den nok snart give stødet til anlæg af flere lignende baade paa Heimdalsmyren og andetsteds, for der skal mange torvfabriker til at forsyne Trondhjem med brændsel.

At en brændtorvfabrik kan være en god forretning ogsaa i vort land er tilstrækkelig bevist ved *Lerudmyrens Torvfabrik* pr. Gjøvik. Der er nedlagt en kapital af ca. 16 000 kr., idet der intet regnes for selve myrens kostende, da denne alligevel skal aftorves for senere at kunne opdyrkes til ager og eng. Eierne har nu i flere aar tjent 4000 kr. netto, altsaa aarlig 25 % af kapitalen. Transportudgifterne til forbrugsstedet udgjør i dette tilfælde ca. 3 kr. pr. ton, og der produceres aarligt 1200 tons brændtorv.

Paa Kvistmyren bør man kunne producere 2000 tons brændtorv aarlig. Det forudsættes da, at der anskaffes fuldt moderne maskineri, nemlig 1 Anrep Svedala II B med automatisk torvudlægningsapparat. Til et saadant anlæg tiltrænges kun et myrareal af ca. 100 maal, medens Kvistmyren og den i nærheden liggende Sætermyr har tilsammen et areal af ca. 1000 maal. Ved senere at anskaffe flere og større maskiner kan produktionen, om man vil, øges til 20 000 tons aarlig, og der er da i disse 2 myrer tilsammen raamateriale nok for mindst 20 aars drift.

NYE TORVSTRØFABRIKER

ANTALLET AF TORVSTRØFABRIKER VOKSER STADIG! Foruden de som allerede er omtalt i tidligere »Meddelelser«, kan her nævnes følgende, som dels allerede er færdig, dels under anlæg:

LIEMOSENS TORVSTRØFABRIK, Ljan. Myren ligger ca. 5 km. fra Ljan st. og har et areal af ca. 70 maal. Torvstrømaterialet er

ualmindelig lyst og saaledes af udmerket kvalitet. Fabriken eies og disponeres af kaptein Gran, Kristiania. Maskineriet er leveret fra *Otto Heramb's mek. verksted*, Elverum. Det norske Myrselskabs sekretær har veiledet ved driften. Der tænkes produceret 5000 baller torvstrø og torvmuld aarlig. Fabriken deltog i udstillingen med torvstrøballer fra prøvedriften og tildeltes *hæderlig omtale*.

A/S MYR, Herremyren pr. Aarnes st. Myren ligger ca. 4 km. fra Aarnes st. paa den vestre side af Glommen, hvorover der nu bygges bro og ny vei. Myrens areal er 746 maal, men aktieselskabet eier kun en del heraf. Der forefindes saavel torvstrø- som brændtorvmateriale. Myren er gjentagne gange undersøgt af myrselskabets sekretær samt af *G. E. Stangeland* og findes beskrevet i sammes bog: »Torvmyrer inden Kartbladet Nannestads Omraade«. Maskineriet er leveret fra *Alfred Andersens mek. Verksted*, Larvik, og der tænkes produceret 5000 baller torvstrø og torvmuld aarlig. Fabriken deltog i udstillingen med torvstrøballer fra prøvedriften.

LØITENS ALMENNING har anlagt en torvstrøfabrik paa en myr i almenningsskogen. Maskineriet er leveret fra *A/S Aadals Brug*, Aadalsbrug st.

HOLE TORVSTRØFABRIK skal anlægges paa Lamyren ved gaarden Moe paa Ringerike lige ved Helgelandsmoen. Myren er ca. 600 maal, men ligger saa lavt, at kun ca. 100 maal kan afgrøftes og nyttiggøres, idet den ligger næsten i niveau med Storelven. Aktiekapitalen er 13 000 kr. fordelt paa 200 aktier. Der skal produceres 3000—3500 baller torvstrø aarlig. Det bliver et andelsanlæg, saaat der kun vil blive produceret, hvad aktionærerne selv forbruger. Afløbsgrøften bliver ca. 2400 m. lang. Fabriken skal drives med et sagbrugslokomobil, som erholdes udlaant i sommertiden, hvorfor man slipper at købe kraftmaskine. Torvstrømaskineriet er endnu ikke anskaffet. Myren er undersøgt og anlægget planlagt af amtsagronom *K. Monrad*, Drammen.

OTTERDAL TORVSTRØSAMLAG, Hægeland pr. Kristianssand S. skal anlægge en liden torvstrøfabrik paa Vinsaaskartmyren, der er undersøgt af myrselskabets sekretær. Myren har et areal af ca. 35 maal og er en af de meget faa brugbare torvstrømyrer i distriktet. Arbeidsformanden gennemgik myrselskabets kursus i torvindustri i sommer. Der tænkes produceret ca. 2000 baller torvstrø og torvmuld aarlig. Maskineri er endnu ikke anskaffet.

DILLINGØ TORVSTRØFABRIK pr. Moss er for tiden under anlæg og arbeidet med torvstikninger paabegyndt. Myren ligger paa Dillingøen i Vandsjø, har et areal 460 maal, er undersøgt af myrselskabets sekretær og opmaalt af torvmester *N. Foss*. Der tænkes produceret op til 40 000 baller torvstrø og torvmuld aarlig. Arbeidsformanden

har med bidrag af Det norske Myrselskab i sommer gennemgaaet den svenske stats torvskole. Fabriken eies og disponeres af godseier *Arthur Krohn*, Dilling og grosserer *Bernh. Holst*, Moss. Maskineri er endnu ikke bestilt.

VORE EKSPORTMULIGHEDER FOR TORVMULD OG TORVSTRØ

AF ARTHUR KROHN

I DE SIDSTE AAR har man oftere hørt udtale, at Norge har gode betingelser for udførsel af torvmuld og torvstrø. Da en saadan udførsel vil fremme i stor maalestok nyttiggjørelsen af vort lands mange torvstrømyrer, har jeg i den tro, at emnet vil interessere læserne af Det norske Myrselskabs »meddelelser«, forsøgt at give en fremstilling af vor torvstrøindustri eksportmuligheder, baseret paa oplysninger, som er dels godhedsfuldt meddelt af selskabets sekretær og dels indhentet af mig.

De eneste importlande af betydning for torvstrø og torvmuld er England og Kanarioerne. I *England* anvendes torvstrø (men saagodt-som ikke torvmuld) i byerne som strøelse i staldene; generalkonsulatet i London beretter, at forbruget endnu er stort til trods for den stadig øgede udbredelse af automobiler og motorvogne. Paa *Kanarioerne* bruges torvmuld til indpakning af frugt; importen, som er meget stor og synes stadig at være stigende, foregaar omtrent udelukkende fra England, der repræsenterer verdensmarkedet ogsaa paa dette omraade, og som foruden fra sin egen, forholdsvis mindre betydelige produktion forsynes hovedsagelig fra Holland og tildels fra Tyskland. Torvstrøeksporten fra Holland til England udgjorde i 1905 83 061 tons.

Den almindelige pris paa torvstrø, leveret ved skibsbord i London, er 23 sh. pr. ton, hvoraf hollænderne faar 15 sh., medens 6 sh. medgaar til fragt og 2 sh. til forskellige omkostninger.

23 sh. pr. ton er altsaa den pris, som vi for tiden kan faa for vort torvstrø i England; der frågaar imidlertid fra disse

	23 sh.
fragt	15 sh.
agenturprovision	1 »
forskjellige omkostninger	2 »
	18 »

hvorved der bliver igjen 5 sh.
= kr. 4,50 pr. ton for produktet, leveret frit ombord i Kristiania eller anden større havn paa østlandet.

Da der paa 1 ton gaar omtrent 15 af vore almindelige norske baller (à 65—70 kg.), bliver altsaa 30 øre pr. balle, hvilket kun er en brøkdæl af torvstrøets tilvirkningsomkostninger hertilands. Jeg vil